

Pöllön kielipiiri

- Maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa työskentelyn tueksi

Tämä opas on osa opinnäytetyötämme. Opas on laadittu toimintakertojemme pohjalta. Pidimme yhteensä 10 toimintakertaa maahanmuuttajataustaisille lapsille. Toimintakertojen aiheena oli Suomen luonto. Suomen luontoa ja suomen kieltä toteutettiin ja tuettiin kirjallisuuden, kädentaitojen, liikunnan ja musiikin avulla.

Opasta voidaan hyödyntää maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa työskentelyssä, sekä järjestettäessä lapsille suomen kieltä tukevia toimintakertoja. Toimintakertamme ovat sovellettavissa, tai niitä voi käyttää sellaisenaan. Apukuvia olisi hyvä käyttää hyödyksi maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa työskentelyssä. Olemme liittäneet oppaan loppuun muutamia kuvia, mutta niitä saa tulostettua lisää esimerkiksi Papunetistä. (www.papunet.net) Muistoksi toimintakerroista olisi hyvä tehdä jokaiselle lapselle vihko/passi, jonka kautta lapsi pystyy vanhempien tai huoltajan kanssa palaamaan toimintakertojen aiheisiin ja toimintaan. Jokaisella toimintakerralla toimintamme rakenne oli sama, jotta se pysyy lyhyenä ja tehokkaana. Toimintajärjestys kerrettiin joka kerran alussa, jotta myös lapsen on helpompi seurata toimintaa, kun tietää mitä odottaa.

Rakenne

Aloitus (Pöllö)

Toiminta

Suujumppa

(Toiminnan kertaus)

Lopetus (Pöllö)

Toivomme, että opas antaa eväitä tulevaisuuden työhön maahanmuuttajataustaisten lasten parissa. Opinnäytetyö ja opas ovat myös kokonaisuudessaan nähtävillä Theseus.fi:ssä.

Karoliina Backman ja Jenna Kaaresmaa

Sosionomiopiskelijat (AMK)

Satakunnan ammattikorkeakoulu 2018

Tietoa käyttämistämme menetelmistä

Suujumppa

Suujumppa kuului olennaisena osana toimintaamme. Meillä oli joka toimintakerralle suujumppaharjoitus. Suun jumppaamiseen löytyy paljon erilaisia harjoituksia ja vain mielikuvitus on rajana. Suujumppa sopii kaikille lapsille, ja harjoitusten tarkoitus on sisältää hauskoja imemis- ja puhaltamisharjoituksia. Harjoituksilla vahvistetaan suun motoriikkaa ja suun alueen lihaksia, sekä lisäksi voidaan harjoitella suomen kielen oppimisessa vaikeuksia tuottavia äänteitä. Ä, Ö ja Y puuttuvat monista kielistä ja ovat näin hankaluuksia tuottavia äänteitä. (Halme & Vataja 2011, 32.)

Pelit

Pelit herättävät keskustelua ja edistävät vuorovaikutustaitoja. Erityisen hyviä pelejä ovat perinteiset lautapelit. Pelien avulla on mahdollista harjoitella sanoja, värejä, muotoja jne. (Halme & Vataja 2011, 29.) Meillä oli toiminnassamme mukana muistipeli, jonka avulla harjoittelimme sanastoa, eläimiä, sekä värejä.

Sadutus

Sadutuksella kootaan lasten ajatuksista ja kertomuksista tarinaa. Menetelmää voidaan käyttää kaiken ikäisillä ja se sopiikin erittäin hyvin maahanmuuttajataustaisille ja monikielisille lapsille. Satua voidaan lukea, kuvittaa, näytellä ja muuttaa leikiksi. Menetelmässä korostuu lapsilähtöisyys ja lapsi rohkaistuu kommunikaatioon, monipuoliseen ilmaisuun, toisten arvostamiseen, eri näkökulmien huomioimiseen, aktiivisuuteen ja aloitteellisuuteen. (Halme & Vataja 2011, 28.) Me käytimme sadutusta hieman soveltaen pöllöstä kertovien tarinoiden luomisessa.

Apukuvat/kuvakortit

Kuvakorteilla voidaan tukea kommunikointia lapsen kanssa. Maahanmuuttajalapsen kanssa työskennellessä puheen ymmärtäminen tai tuottaminen saattaa olla haasteellista ja kuvien avulla voidaan saada arkea sujuvammaksi. Kuvilla voidaan viestiä niin päivittäisiä toimintoja, kuin esimerkiksi laulun sanojakin. Leikkejä voidaan myös tukea kuvin, jolloin lapsen on helpompi seurata ja pysyä toiminnassa mukana. (Halme & Vataja 2011, 31.) Meillä oli joka kerralla apukuvia mukana toiminnassamme helpottamassa sanojen ymmärtämistä. Maahanmuuttajalapsilla olisi hyvä olla kuvat tuke-
massa arkipäivän rutiineja esimerkiksi päiväkodissa.

Maalaaminen/piirtäminen

Kädentaitoja voidaan hyvin käyttää monikielisten lasten kanssa työskentelyn tukena. Piirtämisen avulla lapsi pysyy aiheessa, se on luovaa ja tukee hänen keskittymistään. Lapsi ei tarvitse valmiita kuvia, ei erityistä taitoa, eikä valmisteltua tilannetta. Piirtää voi koska tahansa, ja sitä voidaan käyttää apuna esimerkiksi kommunikoinnissa. Lapsen huomio kiinnittyy juuri sillä hetkellä olevaan toimintaan tehdessään piirrosta tai maalausta. Lapsi voi myös kuvittaa satuja piirtäen samanaikaisesti kuunnellessaan tarinaa. (Halme & Vataja 2011, 32.) Me käytimme tätä menetelmää tutustumiskerralla piirtäen omat muotokuvamme, sekä kädentaitokerralla maalatessamme pöllön muotokuvat.

Liikunta

Lapsen kielen kehitys, sekä motorinen kehitys kulkevat käsi kädessä. Lapsen kognitiiviset taidot kehittyvät, minäkuva ja itsetunto vahvistuvat, sekä sosiaalisuus kehittyy liikunnan avulla. Harjoitukseen voidaan lisätä tekijöitä, jotka vaikuttavat lapsen sanavaraston kehittymiseen, uusiin käsitteisiin, sekä auditiiviseen ja visuaaliseen muistiin. (Halme & Vataja 2011, 33.) Liikuntaa käytimme aistirata-kerroilla. Ennen radalle pääsyä lapset kohtasivat kuvitteellisella metsäretkellä kaikenlaisia esteitä, joiden ylittämiseen tarvittiin hyppimistä, ryömimistä ja notkeutta.

Musiikki

Musiikin avulla oppii helposti uusia sanoja ja pääsee uuteen kieleen mukaan. Musiikin avulla luodaan lapselle erilaisia tunnetiloja, elämyksiä, sekä yksilöllisiä kokemuksia. Musiikkia voidaan kuunnella, soittaa tai laulaa ja sitä voidaan käyttää eri toiminnoissa päivän aikana. Toisten kanssa yhteinen musiikkikokemus on lapselle merkittävä sosiaalinen kokemus. (Halme & Vataja 2011, 33.) Musiikkia käytimme toiminnassamme eläin-aiheisen laulun kautta.

Kuva 1. Suujumppana höyhenten puhallus.

TOIMINTATUOKIOT

Ensimmäinen toimintatuokio

Teema: Tutustuminen

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllö-käsinukke tervehtii lapsia yksitellen ja esittelee itsensä

Toiminta

- Ohjaajien ja toiminnan esittely
 - Ohjaaja esittelee itsensä ja kertoo miksi on pitämässä toimintakertoja
- Oman kuvan piirtäminen
 - Ohjaajan kannustamana piirretään oma kuva, tai mielekäs asia A4-paperille
- Kuvasta kertominen
 - Lapsilta kysytään kuvan avulla; mistä he pitävät? Mikä on heidän lempivä-rinsä? Mitä he mieluiten leikkivät kotona/ päiväkodissa? Keitä lapsen per-heeseen kuuluu?
 - Näin tutustutaan lapseen ja hänen mielipuuhiinsa
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö-käsinukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä haluaa jokaista lasta

Kuva 2. Pöllö-käsinukke kotipesässään.

Toinen ja kolmas toimintatuokio

Teema: Liikunta

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan, tervehditään, sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi
 - Ohjaaja kertoo, että aiheena on metsäretki, käydään yhdessä kuvia apuna käyttäen läpi sanoja, kuten käpy ja oksa, sekä marjoja, kuten mustikka ja puolukka

Toiminta

- Lähdetään kuvitteelliselle metsäretkelle sisätiloissa
 - Ensimmäiseksi lähdetään liikkeelle lämmitellen, poimitaan kuvitteellisesta metsästä kyykkykävelyllä sieniä, sekä hypitään ja pompitaan mättäiden yli, kunnes saavutaan suujumppa pisteelle
 - Suujumppana voi olla esimerkiksi mustikat, joita puhalletaan pillillä palikoista tehdyn radan läpi yksitellen, tai vesimukit, joihin puhalletaan pillillä ja tehdään vuorotellen isoja ja pieniä kuplia
 - ✓ Vinkki! Suujumppa-radana voi tehdä palikoiden lisäksi esimerkiksi legoista.
 - Jatketaan metsäretkeä kurkotellen käpyjä korkealta puusta, poimitaan kuvitteellisia marjoja lattialta, ryömitään tuoleista tehdyn luolan läpi ja hypätään esimerkiksi patjasta tehdyn ojan yli
 - ✓ Vinkki! Kuvakortit apuna! Kävyt voi ripustaa narulla esimerkiksi kaapin päältä roikkumaan
 - Saavutaan aistikävelyradalle, jossa on esimerkiksi soraa, käpyjä, hiekkaa, purua, turvetta, oksia tai muita luonnosta saatavia materiaaleja ja lopuksi vati, jossa on vettä
 - Aistiradan aikana voi pohtia lapsen kanssa materiaalin tuntua paljaiden jalkojen alla; lämmintä, kylmää, kuivaa vai kosteaa, kovaa vai pehmeää?
 - Aistiradan jälkeen esimerkiksi lautasilla voi olla vielä materiaaleja, joita lapsi saa tunnustella ja haistella käsin
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä haluaa jokaista lasta

Neljäs ja viides toimintakerta

Teema: Musiikki

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi

Toiminta

- Suupoppia eläinlaulun rytmiharjoitus
 - Käydään lasten kanssa läpi sanat, puu, hirvi, nalle, karhu, kurre, pupujussi, talitintti, orava
 - Otetaan avuksi kirjasta löytyvät kuvat eläinten hahmottamiseen
 - Tavutetaan kaikki sanat yhdessä lasten kanssa
 - Kuunnellaan laulu kerran läpi, ja tämän jälkeen lauletaan eläinlaulu päätöksissä, yksi säkeistö kerrallaan
- Suujumppana voi olla esimerkiksi vappupillit, joihin yritetään puhaltaa niin kovin kuin pystyy tai saippuakuplien puhallus, jolloin puhalletaan vuorotellen isoja ja pieniä saippuakuplia
- Suupoppia-eläinlaulu leikiten
 - Ohjaaja ja lapset ottavat kädet ja jalat mukaan laululeikkiin
 - Lauletaan laululeikki kokonaisuudessa läpi

Eläinlaulu (Suupoppia-laulukirja)

1. ”Pupun pitkät korvat kurkkaa pensaam takaa näin, iloisesti heilahtavat eteen taaksepäin. PU-PU-JUS-SI!” (taputukset käsiin tai polviin)
(tehdään käsillä pupun korvat pään yläpuolelle)
2. ”Hirvensarvet komeasti keikkuu tässä näin, uljaasti ne heilahtavat eteen taaksepäin. HIR-VI!” (taputukset tai tömistykset)
(sormet harallaan, leveät hirven sarvet korvien kohdalle)
3. ”Karhunallen tassunpohjat tömistävät näin, kömpelösti heilahtavat eteen taaksepäin. NAL-LE! (KAR-HU)” (taputukset tai tömistykset)
(tömistellään jaloilla lattiaan tai käsillä polviin)

4. ”Talitintin siivet viuhuu sujuvasti näin, vikkelästi heilahtavat eteen taakse päin. TA-LI-TINT-TII!” (taputukset käsiin)
(muodostetaan siivet käsillä vartalon sivulle)
5. ”Oravalla käpy suussa, häntä heiluu näin, hampaillansa rouskuttaapi ylös alas-päin. KUR-RE! (O-RA-VA)” (taputukset käsiin tai polviin)
(oravan käpy kuvataan sormilla suun edessä)

Lähde: Suupoppia

- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinnukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä halaa jokaista lasta

Kuva 3. Aistirata. (toinen ja kolmas toimintakerta)

Kuudes ja seitsemäs toimintakerta

Teema: Kädentaidot

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi

Toiminta

- Värien läpi käyminen kirjasta, esimerkiksi Seikkailujen Aapinen, joka on tarkoitettu suomea toisena kielenä puhuville lapsille
 - Ohjaaja kysyy lapsilta värejä
 - ✓ Vinkki! Lapsen sanoessa värin esimerkiksi ruskea, voi ohjaaja kysellä niiltä lapsilta, joilla on jo suomen kielen taitoa, että osaako hän nimetä jonkun esineen mikä on ruskea?
- Suujumppana voi olla esimerkiksi höyhenen puhaltamista
 - Ohjaajat puhaltavat esimerkiksi lasten päälle höyheniä, lapset aistivat miltä höyhenen kosketus tuntuu
 - Lapset puhaltavat höyheniä ilmaan
- Muistipeli
 - Muistipelin palaset ylösalaisin ja nuorin aloittaa
 - Ohjaaja kysyy lapselta esineen nimeä ja väriä-> kerrataan värejä sekä esineiden nimiä
 - ✓ Vinkki! Lapsilla joilla on jo suomen kielen taitoa, voi yhdessä ohjaajan kanssa miettiä sanoista lauseita.
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinnukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä halaa jokaista lasta.

SEURAAVALLA TOIMINTAKERRALLA (jatkumona edelliseen)

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi

Toiminta

- Värien kertausta edellisen kerran tapaan
 - Ohjaaja kysyy värejä lapsilta
 - Lapset saavat sanoa esineitä jotka ovat esimerkiksi ruskeita tai sinisiä
- Suujumppaa voi tehdä peilin avulla
 - Peili käteen, lapsille ja ohjaajalle omat peilit
 - Viedään kieltä ylös, alas, vasemmalle ja oikealle
- Pöllön maalausta
 - Lapsi maalaa siveltimellä kämmenensä ruskealla maalilla, jonka jälkeen se painetaan paperiin
 - Silmät liimataan valkoisesta huovasta sekä mustasta maalista
 - Nokka ja jalat tehdään rypistetystä oranssin värisestä silkkipaperista
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinnukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä haluaa jokaista lasta

Kuva 4. Lasten tekemät Pöllö-maalaukset.

Kahdeksas ja yhdeksäs toimintakerta

Teema: Kirjallisuus

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi

Toiminta

- Sokeriin piirtäminen
 - Esimerkiksi kertakäyttölautasiin sokeria, johon lapset saavat piirtää sormella.
 - ✓ Vinkki! Aistit käyttöön, tunto, näkö, haju, maku, kuulo..
 - Piirretään sokeriin kirjaimia ja esimerkiksi jo valmiiksi tunnettuja sanoja, joita on tullut esille muilla toimintakerroilla kuten oksa, lehti, kivi sekä mustikka
- Suujumppana voi olla esimerkiksi edelliseltä kerralta tutut peilit
 - Viedään kieltä oikealle, vasemmalle, ylös ja alas
 - ✓ Vinkki! Voidaan vaikeuttaa esimerkiksi tekemällä kielellä erilaisia nopeita ja hitaita liikkeitä puolelta toiselle
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä haluaa jokaista lasta

SEURAAVALLA TOIMINTAKERRALLA (Jatkumona edelliseen)

- Aloitus, Pöllö
 - Pöllöä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään sekä käydään yhdessä lasten nimet läpi

Toiminta

- Luontoaiheiset runot
 - Ohjaaja lukee lapsille luontoaiheisia runoja esimerkiksi kuukausista
 - ✓ Vinkki! Huomaa, että runot ovat sopivan lyhyitä ja sellaista kieltä, että lapset ymmärtävät. Mitä yksinkertaisempi, sitä parempi!
 - ✓ Vinkki! Runojen avulla voidaan opetella myös esimerkiksi kuukausia ja viikonpäiviä
- Suujumppana voi ottaa loruttelua, ja äänneiden harjoittelua
- Pöllöstä kertovat tarinat
 - Lapset saavat keksiä Pöllö- käsinukkesta kertovan tarinan, jonka ohjaaja kirjoittaa sanasta sanaan lapulle
 - ✓ Vinkki! Apuna voi käyttää kirjastosta pöllö-aiheisia kirjoja, joista lapset näkevät aidon pöllön. Lasten kanssa voi myös keskustella pöllön elintavoista
- Lopetus, Pöllö
 - Pöllö -käsinukke antaa lasten valita tarrat tarra-arkista sekä halaa jokaista lasta

Kuva 5. Sokeriin piirtäminen.

Kymmenes toimintakerta

Teema: ”Juhlat”

- Aloituspöytä
- Pöytä herätellään kodistaan ja sen kanssa tervehditään

Toiminta

- Yhteislaulut
 - Tähän juhlaan voidaan ottaa mahdollisuuksien mukaan koko päiväkotiryhmä
 - Pöydälle luetaan lasten aiemmin laatimat tarinat
 - Leikitään ja lauletaan koko ryhmän kanssa erilaisia laululeikkejä, esimerkiksi Piiri pieni pyörä ja Jos sulle lysti on
 - Lapset saavat osallistua leikkien ideointiin
- Mitalit ja Diplomit
 - Toimintakertoihin osallistuneille lapsille voidaan jakaa mitalit ja diplomit juhlan jälkeen muun ryhmän ollessa yleisönä
- Tarjottavat
 - Viimeiselle kerralle osallistuneet lapset saavat nauttia pientä purtavaa juhlan päätteeksi
 - ✓ Vinkki! Tarjolla voi olla esimerkiksi vihanneksista ja kasviksista tehty pöydän muotokuva
 - ✓ Vinkki! Kasvipöytä voi koostua esimerkiksi viinirypäleistä, porkkanoista, paprikoista, kurkusta sekä tomaateista allergiat huomioiden
 - ✓ Vinkki! Vihannekset ja kasvikset maistuvat lapsille parhaiten, kun esillepanoon on kiinnitetty huomiota
- Lopetus, Pöytä
 - Kaikki lapset saavat halata halutessaan Pöytä-käsinukke

LÄHTEET:

Backman, M., Lassila, K. & Solastie, K. 2015. Seikkailujen Aapinen, Suomi toisena kielenä. Keuruu: Otava.

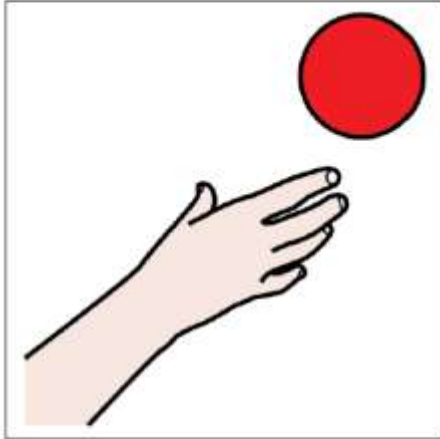
Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Papunet materiaali kommunikoinnin tukemiseen. Aistiradalla käytetyt kuvakortit Papunetin kuvapankista. Viitattu 2.5.2017. <http://papunet.net/kuvatyoikalu/fi>

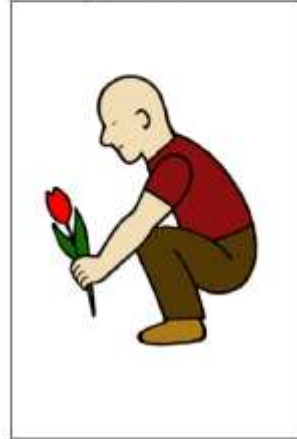
Pohjakallio, A-K. 2011. Suupoppia: lastenlaulukirja. Espoo: Avainsäätiö.

Aistiradan kuvakortit

kurkottaa

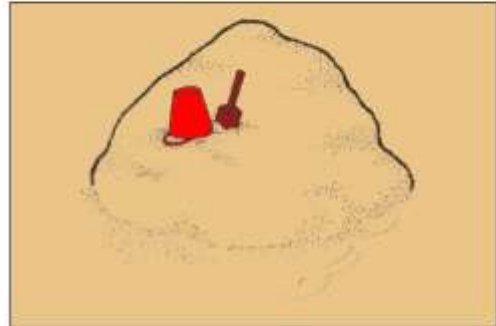
poimia

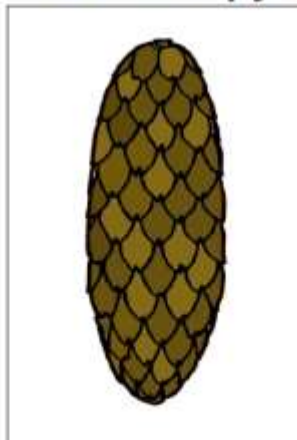
hypätä

hiekkä

kuusenkäpy

oksa

